İSTANBUL UNIVERSITY PRESS

Litera: Dil, Edebiyat ve Kültür Araştırmaları Dergisi
Litera: Journal of Language, Literature and Culture Studies,
LITERA 2025, 35 (2): 537–542

https://doi.org/10.26650/LITERA2025-1710348

Litera: Dil, Edebiyat ve Kültür Araştırmaları Dergisi
Litera: Journal of Language, Literature and Culture Studies

Başvuru | Submitted 30.05.2025
Kabul | Accepted 06.10.2025

Kitap Değerlendirmesi | Book Review

Açık Erişim | Open Access

Perdenin Ardında: Shakespeare'in Kadınlarının Hikâyesi

Behind the Curtain: The Stories of Shakespeare's Women

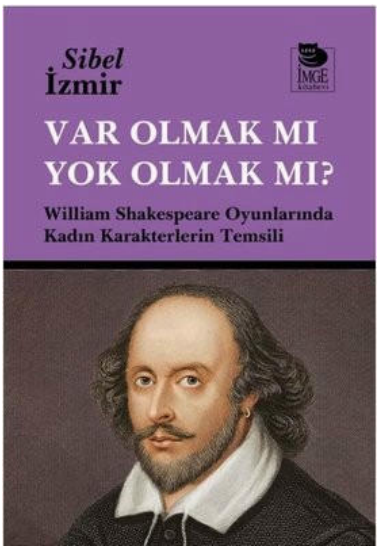
Esra Ünlü Çimen [1]

[1] Çankırı Karatekin Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Uluyazı Kampüsü, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Çankırı, Türkiye

İzmir, S. (2025). *Var olmak mı yok olmak mı? William Shakespeare oyunlarında kadın karakterlerin temsili*. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları. 151 sayfa. (ISBN: 978-625-6455-59-7)

Anahtar Kelimeler Shakespeare · Kadın · Rönesans · Tiyatro

Keywords Shakespeare · Woman · Renaissance · Theatre

Yalnızca İngiliz tiyatrosunun değil dünya tiyatrosunun da en sevilen ve en çok okunan yazarlarından biri olan William Shakespeare'in oyunları çoğu zaman farklı özellikleriyle ön plana çıkan erkek karakterleriyle anılır. Öyle ki, yazarın *Kral Lear* (1608), *Othello* (1622), *Hamlet* (1623), *Macbeth* (1623) gibi trajedileri ve *II. Richard* (1597) *III. Richard* (1597), *V. Henry* (1600) ve *Kral John* (1623) gibi tarihi oyunları adlarını kurgusal dünyalarının ana kahramanı olarak resmedilen erkek figürlerden alır. Öte yandan, erkek öznelliğinin Shakespeare tiyatrosundaki baskın görüntüsüne karşın çeşitli erkeklik biçimlerinin yazarın külliyatında bu denli karmaşık, gerçekçi ve ilgi çekici olabilmelerinde etraflarındaki kadın karakterlerle olan ilişkilerinin rolü yadsınamaz. Örneğin, Hamlet Kraliçe Gertrude ve Ophelia ile olan sancılı ilişkisiyle, Macbeth Lady Macbeth'in manipülatif retoriğiyle, Othello ise Desdemona'ya duyduğu aşırı kıskançlıkla ya-

Atıf | Citation: Ünlü Çimen, E. (2025). Perdenin Ardında: Shakespeare'in Kadınlarının Hikâyesi. *Litera: Dil, Edebiyat ve Kültür Araştırmaları Dergisi–Litera: Journal of Language, Literature and Culture Studies*, (2), 537-542. https://doi.org/10.26650/LITERA2025-1710348

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

© 2025. Ünlü Çimen, E.

Sorumlu Yazar | Corresponding author: Esra Ünlü Çimen esraunlu@karatekin.edu.tr

zınsal ve kurgusal dünyada özgün birer yer edinebilmiş, ünleri çağları aşmış ve sürekli yeni perspektiflerden yorumlanarak çağdaş kimliklerini koruyabilmişlerdir. Bu bakımdan, Shakespeare tiyatrosu her ne kadar erk sahibi, soylu, yoğun duygulara ve renkli kişiliğe sahip erkek kahramanların dünyası gibi görünse de bu oyunların bu derece canlı, çok katmanlı ve yoruma açık olmalarının bir sebebinin de erkek karakterlerin kadın karakterlerle kurdukları girift ilişkileri olduğunu söylemek yanlış olmaz.

Sibel İzmir'in *Var Olmak mı Yok Olmak Mı? William Shakespeare Oyunlarında Kadın Karakterlerin Temsili* (2025) adlı kitabı, adından da anlaşılabileceği üzere, Shakespeare tiyatrosundaki kadın karakterlere odaklanır. *Hamlet* oyununun en popüler dizesine göndermede bulunan kitabın başlığı ("to be or not to be"), Shakespeare tiyatrosunun en bilinen erkek karakteriyle özdeşleşen sözlerini kadın dünyasına aktararak bir yönüyle kitabın analitik çerçevesine dair önemli bir ipucu barındırır. Giriş kısmında amacını, Shakespeare'in seçili trajedi, komedi ve romanslarındaki kadın karakterlerin temsil biçimlerini oyunların yazıldığı dönemin sosyal, kültürel ve tarihsel bağlamında incelemek olarak ortaya koyan kitap (s. 17), beş ana bölümden oluşmaktadır. İlk iki bölümde çalışmanın tarihsel, sosyo-kültürel ve politik çerçevesi çizilirken, sonraki üç bölümde yazarın farklı türdeki oyunları ortak temalar etrafında karşılaştırmalı olarak ele alınmakta ve tartışma oyunlardan örneklerle desteklenmektedir. Sonuç kısmında ise seçili metinlerin incelenmesi neticesinde Shakespeare'in kadın karakterleri hakkında varılan değerlendirme ortaya konmaktadır.

"Shakespeare ve Döneminin Tiyatrosu" adlı birinci bölümde "Shakespeare Kimdi ve Kim Değildi?" başlığı altında William Shakespeare'in yaşamıyla ilgili farklı görüşlerin ve tartışmaların olduğu belirtilmekte ve sahip olunan sınırlı ancak somut veriden yola çıkılarak yazarın biyografisine yer verilmektedir. Shakespeare'in doğumu, aile üyeleri, eğitimi, tiyatro ve edebiyat yolculuğu hakkındaki bilgilerin yanı sıra çocukluğundan itibaren tiyatro ile olan yakınlığına değinilmektedir (ss. 19-27). Ayrıca, Shakespeare'in çocukluğunda annesi ile olan ilişkisinin ileriki yaşlarında kaleme aldığı oyunlardaki kadın karakterlerin duygusal dünyalarının kurgulanmasındaki etkisine değinilmekte ve böylelikle sonraki bölümlerde detaylı analiz edilecek metinlerdeki kadın karakterlerin yaratılmasında etkili olan biyografik bir etmenden bahsedilmektedir (s. 24). Bu açıdan İzmir Shakespeare'i öncelikle bir insan olarak ortaya çıkaran maddi gerçeklikleri ele alarak yazar ve eserleri arasındaki ilişkiyi dramatik yorumu da çeşitlendirecek biçimde incelemektedir.

Birinci bölümün ikinci alt başlığı "Ortaçağ ve Elizabeth Döneminde Tiyatrolar" Shakespeare'den önce İngiltere'de var olan tiyatro ortamı hakkında bilgi vermektedir. Bu kısımda ülkede tiyatronun ortaya çıkmasına zemin hazırlayan faktörler, tiyatronun içine doğduğu dini ortam ve tiyatro-kilise ilişkisi üzerinde durulmaktadır (ss. 28-29). Elizabeth döneminde tiyatronun tüm halk kesimleri arasında çok yaygın ve sevilen bir eğlence aracı olmasının nedenleri üzerinde durulmakta, yeni tiyatro binalarının fiziki özellikleri ve izleyicinin oturma düzeni gibi detayların yanında Londra'nın çok sesli toplum yapısı ve seyircinin Shakespeare oyunlarına yönelik farklı tepkileri üzerinde durulmaktadır (ss. 30-33). İzmir, dönem seyircisinin Shakespeare oyunlarına olan ilgisinin temel nedeninin şairin "şiirsel ve kendine özgü dil"i (s. 34) olduğunu belirtmekte ve dönemin tiyatro olgusuna dair aktardığı bu detaylardan sonra üçüncü bir başlık altında okuyucuyu daha özel bir bağlamda Shakespeare tiyatrosu hakkında bilgilendirmektedir.

"Shakespeare'in Tiyatro Anlayışı" başlıklı bu kısımda yazarın edebiyattaki klasik kurallar konusundaki tutumu ve sansürden kaçmak için başvurduğu yöntemlerden bahsedilmekte, Shakespeare tiyatrosunun kendine özgü yönleri vurgulanmakta ve yazarın eserlerinde etkilendiği kaynaklara değinilmektedir (ss. 35-38). İzmir, Shakespeare tiyatrosuna dair çizdiği bu çerçeveden sonra okuyucuların Shakespeare'in kadın karakterlerini nasıl bir yaklaşımla değerlendirmeleri gerektiğini hatırlatmakta ve yazarın kadın karakterlerinin oyunların yazıldığı dönem koşulları göz önünde bulundurularak çağdaş bir perspektiften yorumlanması gerektiğinin altını çizmektedir (s. 40).

Çalışmanın ikinci bölümü "Rönesans İngilteresi'nin Sosyo-Kültürel ve Politik Yapısı" başlığını taşımaktadır. Bu bölümde "Orta Çağ'dan Rönesans'a Geçiş" başlığı altında Shakespeare'in yaşadığı zamanın hangi açılardan çelişkili bir dönem olduğu ve bu çelişkilerin yazarın oyunlarına nasıl yansıdığı üzerinde durulmaktadır. Yazarın eserlerini kaleme aldığı Rönesans ya da Erken Modern dönem olarak adlandırılan çağın siyasal, toplumsal, kültürel, ekonomik, dini ve düşünsel açılardan çalkantılı bir dönem olduğu ortaya konmaktadır. Özellikle hümanizm düşüncesinin dönem boyunca yaşanan bilimsel, teknik, sanatsal ve felsefi gelişmelerdeki etkisine değinilmekte ve bu köklü değişikliklerin İngiltere'de kendini en çok tiyatro alanında gösterdiği belirtilmektedir (ss. 43-49).

Bu bölümün "Katolik/Protestan Çekişmesi ve Reformasyon" başlıklı ikinci kısmında İngiltere'de on altıncı ve on yedinci yüzyılda dini ve siyasi alanlarda görülen radikal değişiklikler hakkında tarihsel bir çerçevede bilgi verilmektedir. Roma Katolik Kilisesi'nin terk edilerek Anglikan Kilisesinin kurulmasının nedenleri ve sonuçları irdelenmektedir. Bu durumun sonuçlarından biri olarak gösterilen gramer okullarının kuruluşu ile İngiltere'de tiyatronun gelişimi arasındaki ilişkiye değinilmektedir (ss. 49-52). "Altın Çağ" olarak tabir edilen Elizabeth döneminde elde edilen siyasi, askeri ve ekonomik zaferler üzerinde durulmakta ve kraliçenin halkta uyandırdığı hayranlığa yer verilmektedir (ss. 56-58). İzmir bu kısımda sorduğu "Peki, böylesine ataerkil bir ülkede ve politik dünya düzeninde böylesine bir görkemi, gücü ve hayranlığı nasıl yakalamıştı Elizabeth?" (s. 58) sorusunu kraliçenin döneminin evlilik gibi aile ve toplumu ilgilendiren konularda toplumun kadından beklentilerini göz ardı ederek davranması ve otoritesini açıkça göstermesi ile cevaplamaktadır (ss. 58-59). Kraliçeye dair bu yorumlar çalışmanın ilerleyen bölümlerinde ele alınacak kadın figürlerin analizlerine ışık tutmaktadır, çünkü bu karakterler de tıpkı kraliçenin kendisi gibi dönemin kadınlar için çizdiği sınırların ötesine geçmektedirler.

İkinci bölümün bir sonraki başlığı "Ataerkil Bir Toplumda Kadın Olmak" Rönesans döneminde kadınlara yönelik toplumsal algıya tarihsel bir perspektiften odaklanır. Dönemin aile kavramı, kadınlara yüklenen kimlikler ve ev içi sorumluluklar, onlara uygun görülen meslekler, fiziksel farklılıkların kadın-erkek rollerini tanımlamadaki etkisi gibi hususlar üzerinde durulmaktadır (ss. 62-63). Bu bölümün son kısmı "Shakespeare'in Çok Yönlü Kadın Temsilleri" başlığı altında farklı eleştirmenlerin Shakespeare'in kadınlar hakkındaki görüşlerini tasniflemekte ve yazarın çağdaş anlamda "feminist" olarak görülmesi hususunu ele almaktadır. Shakespeare'in kadın karakterlerinin zannedildiği gibi basit ve tek boyutlu olmaktan ziyade "karmaşık" ve çeşitli" olduğu dile getirilmektedir (ss. 64-67). Rönesans dönemine dair buraya kadar sunulan bu bilgiler, bir sonraki bölüm itibarıyla ele alınacak olan ve kitabın asıl odak noktasını oluşturan Shakespeare oyunlarındaki kadın karakterlerin temsil biçimlerinin metinlerin yazıldığı dönemin tarihi, sosyal, kültürel ve politik çerçevesi içerisinde değerlendirilmesine imkân tanımaktadır. Bu yaklaşım karakterlerin yaratıldıkları zamanın ruhundan ayrıştırılmadan, çağdaş bir perspektiften, doğru ve gerçekçi bir yaklaşımla yorumlanabilmesi için önemlidir.

Kitabın üçüncü bölümü "Babanın Gölgesinde: İsyan Eden Kadınlar" başlığını taşımakta olup ilk olarak *Romeo ve Juliet* oyununa odaklanmaktadır. İzmir, bu incelemenin amacının Rönesans dönemindeki kadın algısını ve Shakespeare'in kadın temsillerini kavrayabilmek amacıyla Juliet karakterini ve onun Romeo ile olan ilişkisini sosyo-kültürel çerçevede ele almak olduğunu belirtmektedir (s. 69). Eserin hem kendi döneminde hem de günümüzde popüler olmasının gerekçeleri belirtilmekte, feodalite, mülkiyet ve ataerkillik gibi kavramlar üzerinden oyunun dönemin sosyal ve politik atmosferini nasıl yansıttığı üzerinde durulmaktadır. Metinden örneklendirme yoluyla eserin evlilik ve kadına yüklenen toplumsal rolleri ne şekilde sorgulamaya açtığı üzerinde durulmaktadır. Dönemin evlilik kurumu içerisinde kadının pozisyonu ve bu kurumun dayatmalarına karşı Juliet karakterinin itaatkârlıktan asiliğe evrilen değişimi vurgulanmaktadır (ss. 72-77). Bu bakımdan, oyunun ataerkil zihniyetin temsilcisi olan babası tarafından istemediği bir evliliğe mecbur bırakılan Juliet'in "ufak bir kızdan olgunluğa geçiş" (s. 79) hikâyesi olarak okunabileceği yorumu yapılmak-

tadır. Juliet'in babasının uygun gördüğü kişi yerine âşık olduğu Romeo ile evlenmek istemesi ve genç çiftin bu arzularını gerçekleştirme yolunda canlarından olmaları gibi hususlar üzerinden Shakespeare'in oyunda gerçekçi bir anlatı çizdiği savunulmaktadır (ss. 80-81).

Bu bölümde incelenen ikinci oyun komedi türündeki *Bir Yaz Gecesi Rüyası*'dır. Oyunun efsanevi kökeninin eserde ortaya konan ataerkil normların resmedilmesindeki işlevselliğine değinilmektedir (ss. 85-87). Metinden alıntılarla evlilik-mülkiyet ilişkisi bağlamında baba-kız arasında yaşanan çatışmaya yer verilmektedir. Hermia karakteri gerek babasının kendisine olan kısıtlayıcı tavrı gerek bir kadın olarak kanunlar karşısındaki statüsü bağlamında dönem kadının bir simgesi olarak ele alınmaktadır. Oyunun yazıldığı dönemdeki iffet ve namus kavramlarına göndermede bulunularak genç kızın babasının uygun gördüğü evliliği yapmaması durumunda karşılaşacağı olası sonuçlar üzerinde durulmaktadır (ss. 87-89).

Bu bölümün sonundaki "Ataerkil Düzende İsyan Eden Kadınlar: Juliet ve Hermia'nın Mücadeleleri" başlığı altında iki oyundaki baba ve genç kız figürleri dönemin cinsiyet rolleri bağlamında karşılaştırmalı olarak ele alınmakta, eserlerin kaleme alındığı dönemde kadınlara dayatılan bekâret gibi kavramların dini kökenlerine değinilmektedir. Her iki karakter de ataerkil düzene isyan eden figürler olarak değerlendirilmektedir (ss. 97-98). Trajedi türündeki oyunlarda kadınların dönemin baskıları neticesinde nasıl yok oldukları vurgulanırken, mutlu sonla biten komediler "kadınların özgürlük mücadelesinin başarıya ulaşabileceğini imlemektedir" (s. 99) yorumu yapılmaktadır.

Kitabın "Kıskançlık Kurbanı Kadınlar" adını taşıyan dördüncü bölümünde incelenen ilk oyun olan *Othello*'da kocasının kıskançlığına kurban giden Desdemona'nın yaşadıkları ele alınır. "Kişisel olan politiktir" söylemine göndermede bulunularak oyunun konusu itibarıyla güncel bir nitelikte olduğunun altı çizilmektedir (ss. 101-102). Eserin hangi yönleriyle dönemin kadın algısını yansıttığı oyundan örneklerle ortaya konmakta ve dönemin kadınlara yüklediği namus kavramının nasıl sorgulandığı üzerinde durulmaktadır. Oyunun dönemin cinsiyet rollerini resmetmekle kalmayıp eleştirdiği fikrine yer verilmektedir (ss. 105-113).

Bu bölümde incelenen ikinci oyun romans türündeki *Kış Masalı*'dır. Oyunda kıskançlığa esir olmuş bir koca ve bu kıskançlık neticesinde Hermione karakterinin uğradığı haksızlık işlenmektedir. Metinden örneklerle erkek karakterin eşinin sadakati konusundaki kuruntuları ve bu hastalıklı şüpheciliğin neden olduğu tablo üzerinde durulmakta, oyunun Hermione üzerinden dönemin kadınlara yönelik tek boyutlu ve basmakalıp değerlendirmelerini yansıttığı ifade edilmektedir (ss. 114-122). Bu bölümün sonunda yer alan "Kıskançlığın İki Yüzü: Desdemona ve Hermione'nin Trajedisi ve Kefareti" adını taşıyan kısımda kıskançlığın farklı yönleri öne çıkarılarak Shakespeare'in asıl eleştirisinin kıskançlığın kişisel boyutundan ziyade sosyokültürel ve politik boyutlarına yöneldiği ifade edilmektedir (s. 128).

Çalışmanın beşinci ve son bölümü "Kılık Değiştirme ile Gelen Özgürlük"ün amacı Shakespeare hakkında bilgisi sınırlı olan okuyucuyu yazarın diğer oyunlarında kadın konusunun işlenişi hakkında bilgilendirmek olarak ifade edilmektedir. Bu bölümde ataerkil toplumun baskılarından kaçabilmek amacıyla kadın karakterlerin sıkça başvurdukları "kılık değiştirme" stratejisine odaklanılmakta ve bu stratejinin yazarın farklı türdeki tiyatro oyunlarında nasıl işlev gösterdiği anlatılmaktadır (s. 129). Bu bölümde incelenen ilk oyun olan *Venedik Taciri*'nin analizinde Portia'nın kıvrak zekâsı üzerinde durularak bu karakterin kılık değiştirme yöntemine başvurması ve keskin zekâsı sayesinde Antonio'nun hayatını nasıl kurtardığı aktarılmaktadır (ss. 130-131).

Beşinci bölümde incelenen bir diğer oyun trajikomedi ve romans türündeki *Cymbeline*'dir. İncelemede eşi tarafından haksız yere ihanetle suçlanan Innogen'in bir kadın olarak yaşadığı haksızlıklar karşısındaki dirayeti ve gücü vurgulanmaktadır. Innogen'in onu bir meta olarak gören babası, kocası ve tüm ataerkil sisteme karşı verdiği mücadelede erkek kılığına girerek elde ettiği başarı üzerinde durulmaktadır (ss. 135-136).

Beşinci bölümün son kısmında "Ve Diğerleri..." başlığı altında Shakespeare'in *Size Nasıl Geliyorsa* ve *On İkinci Gece* oyunlarında kadın karakterlerin kimlik değiştirme taktiklerine yer verilmektedir. İlk oyunda Rosalind'in güvenliğini ve özgürlüğünü sağlamak için başvurduğu erkek kılığına girme stratejisinin ona toplumsal cinsiyet rollerini aşma ve ikili ilişkiler konusunda sağladığı kolaylıklar hakkında bilgi verilmekte (s. 138) ve bu sayede karakterin eriştiği güç "dönemin toplumsal yapısını eleştiren ve kadınların sınırlamalarını sorgulayan bir araç" olarak tanımlanmaktadır (s. 139). *On İkinci Gece*'de Viola karakterinin erkek kılığına girmesinin onun güvenliğini sağlamanın yanı sıra aşk ilişkisinde ve toplumsal cinsiyet normlarının ötesine geçme hususunda sağladığı avantajlardan bahsedilmektedir (s. 140).

Kitabın "Sonuç" kısmında Shakespeare tiyatrosunda kadın karakterlerin analizlerinin edebiyatın çalışma alanı olmasının ötesinde toplumsal cinsiyet ve kimlik bağlamında irdelenmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Shakespeare'in Juliet, Hermia, Desdemona, Hermione, Portia, Rosalind, Viola gibi karakterlerinin yalnızca "romantik" birer figür olmadıkları, güç ve irade sahibi kadınlar oldukları belirtilmektedir. Bu kadın karakterlerin ataerkil toplumda var olabilmek adına başvurdukları yollar özetlenmektedir. Bu yöntemlerin sınırlılıkları da ortaya konmakta ve Shakespeare'in oyunlarını kurgularken döneminin kadınlara yönelik algısı bağlamında gerçekçi bir yaklaşım benimsediği okuyuculara hatırlatılmaktadır. Shakespeare oyunlarının çağdaş kimliği ve bu oyunların kadın hakları, cinsiyet eşitliği, adalet arayışı ve hukuk gibi güncel konularla olan bağlantısı vurgulanmaktadır. Böylece, Shakespeare'in kendi dönemini aşarak tüm zamanlara ve toplumlara seslenebilen evrensel bir yazar olduğu sonucuna varılmaktadır (ss. 143-144).

William Shakespeare konusunda uzman bir yazar tarafından kaleme alınan kitap yalın ve akıcı dili ve bilgilendirmeyi esas alan yaklaşımıyla özellikle İngiliz Dili ve Edebiyatı veya Tiyatro gibi alanlarda çalışan öğrenci ve akademisyenlere ve Shakespeare'i tanımak isteyen genel okuyucuya hitap etmektedir. Analiz edilen tüm oyunların detaylı özetlerine yer verilmiş olması ve aynı bölümlerde ele alınan oyunların tematik olarak birbirini tamamlaması özellikle eserlere aşina olmayan okuyuculara kolaylık sağlamaktadır. Ana bölümlerin sonlarında yer alan ve ilgili bölümün genel bir özeti niteliğindeki kısımlar bölümlerde yer verilen tartışmaların akılda kalıcılığını arttırmaktadır. Türkiye'den ve yurtdışından temel ve güncel kaynaklar kullanılarak hazırlanmış olan çalışma konusu itibarıyla daha ziyade erkek kahramanlarıyla anılan Shakespeare tiyatrosunda kadın karakterlerin ataerkil bir toplumda var olabilme mücadelelerini ortaya koyması bakımından Shakespeare üzerine ülkemizde yürütülen çalışmalara değerli katkılar sağlayabilecektir. Eserin bir diğer dikkat çekici yanı William Shakespeare'in Rönesans döneminde kaleme aldığı oyunlarının hangi açılardan günümüz toplumlarında kadınların yaşadığı sorunlara ayna tutar nitelikte olduğunu özenli bir biçimde ele almasıdır. Bu bakımdan kitap, Shakespeare'in oyunlarının günümüz kadınlarına ilham verebileceği ve İzmir'in de ifade ettiği gibi, söz konusu kadınlar olduğunda da Shakespeare'in tüm çağların yazarı olduğu (s. 145) sonucuna bizi ulaştırmaktadır.

Hakem Değerlendirmesi	Dış bağımsız.
Çıkar Çatışması	Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.
Finansal Destek	Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer Review	Externally peer-reviewed.
Conflict of Interest	The author has no conflict of interest to declare.
Grant Support	The author declared that this study has received no financial support.

Yazar Bilgileri
Author Details

Esra Ünlü Çimen (Doktor Öğretim Üyesi)
[1] Çankırı Karatekin Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Uluyazı Kampüsü, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Çankırı, Türkiye
0000-0001-6481-8854 esraunlu@karatekin.edu.tr

Kaynakça | References

İzmir, S. (2025). *Var olmak mı yok olmak mı? William Shakespeare oyunlarında kadın karakterlerin temsili*. İmge Kitabevi Yayınları.